І. О. Савченко,

завідувач сектору Сумського відділення Харківського НДІСЕ,

м. Суми, Україна,

e-mail: svhndise@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ФАКТИЧНИХ ВИТРАТ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ НА ВИПЛАТУ І ДОСТАВКУ ПЕНСІЙ ЗА ВІКОМ, ПРИЗНАЧЕНИХ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ

У статті проаналізовано нормативно-правові акти України, які регламентують порядок відшкодування органам Пенсійного фонду фактичних витрат на виплату і доставку пенсій за віком, призначених на пільгових умовах. Визначено категорії, яким надано право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, вказано на відмінності в обчисленні пільгового стажу, в тому числі за період роботи на виборних посадах, за час проходження строкової військової служби та навчання за спеціальністю, що дає право на призначення пенсії. Роз'яснено, які витрати, понесені Пенсійним фондом України, не підлягають відшкодуванню та звернено увагу на необхідність визначення щомісячного розміру пенсії, який підлягає відшкодуванню. Наголошено, що до розрахунку включені понесені фактичні витрати тих територіальних органів пенсійного фонду, якими ці пенсії були призначені.

Ключові слова: пільгові пенсії, Пенсійний фонд, фактичні витрати, платники страхових внесків, страхувальники, пільгові умови, пільговий стаж, загальний стаж.

Постановка наукової проблеми. Одним із експертних завдань, що останнім часом ставляться на розгляд судових експертів та вирішуються із застосуванням спеціальних знань в галузі економіки, є визначення розміру фактичних витрат Пенсійного фонду на виплату і доставку пенсій за віком, призначених на пільгових умовах, і їх відшкодування підприємствами та організаціями щодо судових справ про стягнення боргу з відшкодування пільгових пенсій.

В даній статті розглядаються теоретичні і практичні аспекти щодо особливостей проведення судово-економічних експертиз, пов'язаних із документальним підтвердженням розрахунків фактичних витрат Пенсійного фонду на виплату і доставку пільгових пенсій. Одним із важливих питань, що стосуються зазначених досліджень, є обґрунтованість розрахунку витрат на відшкодування пенсійних виплат та включення в цей розрахунок доплат, надбавок і підвищень, які призначені відповідно до законодавства України та виплачуються за рахунок інших джерел, ніж кошти Пенсійного фонду.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Оскільки приведене проблемне питання належить до експертних завдань, що зазначені у «Науково-методичних рекомендаціях з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень», експертами

державних спеціалізованих експертних установ у свій час були розроблені відповідні методики, зокрема «Методика експертного дослідження з визначення розміру відшкодування Пенсійним фондом фактичних витрат на виплату пільгових пенсій за віком»¹ (розроблена Харківським НДІСЕ, реєстраційний код 11.1.7).

Мета роботи полягає в обґрунтуванні і систематизуванні теоретичних знань щодо проведення судових експертиз, пов'язаних із визначенням розміру відшкодування Пенсійному фонду України фактичних витрат на виплату пільгових пенсій за віком шляхом аналізу законодавчої бази та експертної практики щодо проведення даного виду експертиз.

Виклад основного матеріалу. Законодавство України щодо пенсійного забезпечення громадян передбачає можливість призначення пенсій за віком на пільгових умовах.

Пільгові пенсії — одна з державних соціальних гарантій. Пенсійне забезпечення застрахованих осіб, які працювали або працюють на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за Списком № 1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за Списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, та за результатами атестації робочих місць, на посадах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах, які відповідно до законодавства, що діяло раніше, мали право на пенсію на пільгових умовах, здійснюється згідно з окремим законодавчим актом через професійні та корпоративні фонди.

Порядок справляння та використання збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування визначає Закон України «Про збір на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»², яким передбачено наступне:

«Стаття 1

Платниками збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування є:

1) суб'єкти підприємницької діяльності незалежно від форм власності, їх об'єднання, бюджетні, громадські та інші юридичні особи, а також фізичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності, які використовують працю найманих працівників...

Стаття 2

Об'єктом оподаткування є:

Для платників збору, визначених пунктами 1 та 2 статті 1 цього Закону, крім платників, віднесених до четвертої групи платників

¹ Реєстр методик проведення судових експертиз. URL: <http://rmpe.minjust.gov.ua/> (дата звернення 10.03.2019).

² Про збір на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 26 червня 1997 року № 400/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997, № 37. Ст. 237.

єдиного податку, об'єктом оподаткування є також фактичні витрати на виплату і доставку пенсій, призначених відповідно до пунктів «б» — «з» статті 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення»¹ (надалі Закон № 1788-ХІІ — *авт.*) до досягнення працівниками пенсійного віку, передбаченого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»² (надалі Закон № 1058-IV — *авт.*).

Відшкодування витрат Пенсійного фонду на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах, здійснюється відповідно до п. 2 «Прикінцевих положень» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», яким визначено наступне:

«Підприємства та організації з коштів, призначених на оплату праці, вносять до Пенсійного фонду плату, що покриває фактичні витрати на виплату і доставку пенсій особам, які були зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, крім тих, що були безпосередньо зайняті повний робочий день на підземних роботах (включаючи особовий склад гірничорятувальних частин) з видобутку вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, на будівництві шахт та рудників за списком робіт і професій, затвердженим Кабінетом Міністрів України, починаючи з дня набрання чинності цим Законом, у розмірі 20 відсотків з наступним збільшенням її щороку на 10 відсотків до 100-відсоткового розміру відшкодування фактичних витрат на виплату і доставку цих пенсій до набуття права на пенсію за віком відповідно до цього Закону».

Законом України «Про пенсійне забезпечення» № 1788-ХІІ визначено:

«стаття 13 «На пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи:

а) працівники, зайняті повний робочий день на підземних роботах, роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, — за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників затверджених Кабінетом Міністрів України ...;

б) працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, — за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним Кабінетом Міністрів України...».

Процедуру стягнення заборгованості зі сплати внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, сплати збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій та інших платежів до бюджету Пенсійного

¹ Про пенсійне забезпечення : Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*, 1992, № 3. Ст. 10.

² Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*, 2003, № № 49–51. Ст. 376.

фонду України, нарахування і сплати фінансових санкцій та пенсій, а також відшкодування підприємствами витрат Пенсійного фонду України на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах визначає «Інструкція про порядок обчислення і сплати страхувальниками і застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України»¹ (надалі — Інструкція 21-1).

Вимогами даної Інструкції передбачено наступне:

п. 2 «Платниками страхових внесків є:

2.1 Страхувальники;

2.1.1. Роботодавці: підприємства, установи й організації, створені відповідно до законодавства України, незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання, об'єднання громадян, профспілки, політичні партії (у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, профспілок, політичних партій, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами), ..., які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, або за договорами цивільно- правового характеру...».

П. 6.1. «Відшкодуванню підлягають витрати Пенсійного фонду на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах відповідно пункту 2 «Прикінцевих положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» в таких розмірах: для платників, зазначених у підпункті 2.1.1 пункту 2.1 цієї Інструкції (крім платників, віднесених до четвертої групи платників єдиного податку), — також 100 відсотків фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених відповідно до абзацу першого частини 2 Прикінцевих положень Закону застрахованим особам, які працювали або працюють на роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробничих робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України та за результатами атестації робочих місць, на посадах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах: для платників, зазначених у підпункті 2.1.1 пункту 2.1 цієї Інструкції, — фактичні витрати на виплату і доставку пенсій працівникам, зайнятим повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, крім працівників, що були безпосередньо зайняті повний робочий день на

¹ Про затвердження Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України : постанова Правління Пенсійного фонду України від 19.12.2003 № 21–1. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG8663.html (дата звернення 13.03.2019).

підземних роботах (включаючи особовий склад гірничорятувальних частин) з видобутку вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, на будівництві шахт та рудників за списком робіт і професій, затверджених Кабінетом Міністрів України...».

П. 6.2 «Витрати на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах особам, які мають стаж, що дає право на призначення цих пенсій на декількох підприємствах, покриваються цими підприємствами пропорційно стажу роботи з урахуванням вимог абзацу третього підпункту 1 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Якщо пенсія на пільгових умовах призначена із взаємним зарахуванням періодів роботи, передбачених статтями 13, 14 та 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення», які дали право на цю пільгову пенсію, то відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку цих пенсій здійснюється тими підприємствами, на яких цей стаж було вироблено у розмірах, передбачених частиною 2 «Прикінцевих положень» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

П. 6.4. «Розмір сум до відшкодування на поточний рік визначено органами Пенсійного фонду України щорічно у розрахунках фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, призначених відповідно до частини 2 Прикінцевих положень Закону (згідно з додатками 6 та 7), які надсилаються підприємствам до 20-го січня поточного року та протягом 10 днів з новопризначених (перерахованих) пенсій.

П. 6.7 «... суми фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій за період з дати призначення пенсії до дати складання розрахунку фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, призначених відповідно до частини 2 Прикінцевих положень Закону, сплачуються одночасно із оплатою фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій за перший поточний місяць».

З 01.01.2015 набрав чинності Закон України від 28.12.14 № 71-VIII¹ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», яким внесено зміни до Податкового кодексу. Так, із переліку загальнодержавних податків і зборів виключено фіксований сільськогосподарський податок. Фактично його замінено на Єдиний податок четвертої групи. Проте для платників цього податку пільг щодо відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій законодавством не встановлено. Отже, з 01.01.2015 у сільгоспідприємств виникає обов'язок щодо відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах. Важливо

¹ Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28.12.14 № 71-VIII. *Відомості Верховної Ради*, 2015, № 7–8, № 9. Ст. 5.

враховувати, що відшкодуванню підлягають лише витрати, фактично понесені Пенсійним фондом починаючи з 01.01.2015. Тобто, Пенсійний фонд не має права вимагати від колишніх платників фіксованого сільськогосподарського податку відшкодувати витрати, понесені ним у минулих роках (до 01.01.2015).

Не включаються до розміру фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, що підлягають відшкодуванню, додаткові пенсії, додаткові витрати на виплату підвищеного розміру пенсії доплати, надбавки та підвищення, призначені відповідно до законодавства України, які виплачуються за рахунок інших джерел, ніж кошти Пенсійного фонду України (п. 6. 6 розділу 6 Інструкції № 21–1).

При дослідженні експертних завдань із визначення фактичних витрат на виплату і доставку пільгових пенсій необхідно проаналізувати наступні документи:

- матеріали пенсійної справи;
- трудову книжку;
- довідки підприємств і організацій про те, що особа була зайнята, виконуючи свою роботу повний робочий день;
- довідки про заробітну плату особи;
- довідку про присвоєння ідентифікаційного коду;
- диплом про освіту;
- дані персоніфікованого обліку із системи загальнообов’язкового державного соціального страхування про розмір заробітку, із якого сплачено страхові внески на загальнообов’язкове державне пенсійне страхування;
- дані про осіб, які знаходяться на утриманні особи (якщо такі є);
- річні та щомісячні повідомлення про розрахунок сум фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій.

Залежно від конкретних обставин справи, зазначений перелік документів може бути розширений.

Експерту слід мати на увазі, що при проведенні експертиз, закони, законодавчі та нормативно-правові акти застосовуються лише в тій редакції, яка діяла на момент досліджуваного факту (час призначення пенсії, її перерахунку тощо).

Крім того, необхідно встановити, чи має право особа на призначення пенсії за віком на пільгових умовах. Для цього встановлюється вік особи, її трудовий (страховий) стаж, який дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах і період набуття цього стажу шляхом дослідження матеріалів пенсійної справи, трудової книжки тощо.

При визначенні права на пенсію за віком на пільгових умовах застосовуються списки, чинні на період роботи особи. До пільгового стажу зараховується весь період роботи на відповідних посадах або за професіями незалежно від дати їх внесення до списків за умови підтвердження документами відповідних умов праці за час виконання

роботи до 21.08.1992 та за результатами проведення атестації робочих місць за умовами праці після 21.08.1992.

Експерту слід звернути увагу на відмінності в обчисленні пільгового стажу, якщо особа працювала до 01.01.1992 та якщо вона працювала як до, так і після цієї дати. Якщо, наприклад, особа працювала до 01.01.1992 і її посада не була передбачена списками, що діяли на той час, а вперше посаду введено у списки, що діяли після 01.01.1992 (особа в цей час вже не працювала за цією професією), то вона не матиме права на пільгову пенсію.

Існують і особливості зарахування до пільгового стажу, що дає право на призначення пільгової пенсії, періоду роботи на виборних посадах, за час проходження строкової військової служби та навчання за спеціальністю, який дає право на призначення пенсії.

При визначенні розміру пільгової пенсії за віком, експерту слід звертати особливу увагу на редакцію Закону № 1058-IV, яка була чинною на час первинного призначення пенсії, і враховувати зміни в пенсійному законодавстві при подальшому перерахунку пенсії, а також, що під час введення в дію Закону № 1058-IV (з 01.01.2004) розмір пенсії за віком не обмежувався. У подальшому в ст. 27 Закону № 1058-IV було внесено зміни щодо обмеження розміру пенсії: максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством) не міг перевищувати дванадцяти мінімальних розмірів пенсії за віком, встановленої абз. 1 ч. 1 ст. 28 цього Закону, а з 01.10.2011 — десяти мінімальних розмірів пенсії за віком.

Слід також враховувати, що пенсії, призначені відповідно до ст. 100 Закону № 1788-XII, відшкодуванню не підлягають, а саме:

а) особам, які мають на день введення в дію цього Закону повний стаж на зазначених роботах, що давав право на пенсію на пільгових умовах, пенсії в розмірах, передбачених цим Законом, призначаються відповідно до вимог за віком і стажем, встановлених раніше діючим законодавством;

б) особам, які не мають повного стажу роботи із шкідливими і важкими умовами праці, вік, необхідний для призначення пенсії відповідно до статті 12, знижується пропорційно наявному стажу в порядку, передбаченому статтями 13–14 цього Закону, виходячи з вимог цього стажу, встановлених раніше діючим законодавством.

У подальшому експертом досліджуються розрахунки Пенсійного фонду щодо фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, призначених відповідно до ч. 2 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV (згідно з додатками 6 та 7), які надсилаються підприємствам до 20-го січня поточного року та протягом 10 днів з новопризначених (перерахованих) пенсій (п. 6.4 Інструкції № 21-1).

Слід також звернути увагу на те, що у разі ліквідації підприємства без правонаступників або визнання банкрутом та

відкриття ліквідаційної процедури, розрахунки для відшкодування органу Пенсійного фонду України фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах, за місцезнаходженням такого підприємства не направляються.

Суми фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій за період з дати призначення пенсії до дати складання розрахунку фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, призначених відповідно до частини 2 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV, сплачуються одночасно із оплатою фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій за перший поточний місяць (п. 6.7 Інструкції № 21–1).

Наступним етапом проведення експертизи є визначення щомісячного розміру пенсії, яка підлягає відшкодуванню. Для цього необхідно визначити загальний стаж роботи та пільговий стаж за списком № 1 або № 2, період набуття пільгового стажу, перевірити призначення пільгової пенсії на відповідність чинному на той період часу законодавству.

Слід також пам'ятати, що підставою для включення в розрахунок органу Пенсійного фонду суми сплати підприємством на покриття фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій є розрахунки тих територіальних органів Пенсійного фонду України, якими ці пенсії призначались. Така вимога передбачена пунктом 6. 8 Інструкції № 21–1, де визначено, що «у разі призначення пенсій на пільгових умовах особам, які мають необхідний стаж роботи не за місцем призначення цієї пенсії, орган Пенсійного фонду за місцем призначення пенсії надсилає розрахунок ... у двох примірниках через орган Пенсійного фонду за місцезнаходженням цього підприємства (крім підприємств, місцезнаходження яких є вільна економічна зона «Крим»). Відшкодування сум фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених на пільгових умовах, у таких випадках здійснюється підприємством на рахунки органу Пенсійного фонду за місцезнаходженням підприємства».

З метою перевірки сум фактично виплачених і невиплачених пенсій та її доставки національним оператором поштового зв'язку експертом аналізуються банківські виписки щодо підтвердження перерахування грошових коштів на виплату пенсій через поточні рахунки у банках з відміткою та штампом банку про їх проведення. При цьому слід звернути увагу на те, чи проводилось перерахування коштів на виплату пільгових пенсій за списком № 1 або № 2.

Заключним етапом проведення експертизи є порівняння отриманих результатів проведеного дослідження щодо розміру пільгової пенсії особи та пенсії, що підлягає відшкодуванню Пенсійному фонду, з даними, зазначеними у повідомленнях Пенсійного фонду та «Розрахунках фактичних витрат на виплату та судових експертиз, пов'язаних із визначенням розміру відшкодування Пенсійному фонду України фактичних витрат на виплату пільгових

пенсій за віком пенсій, призначених відповідно до ч. 2 Прикінцевих положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» в частині пенсій, призначених відповідно до ...», які є додатками № 6, № 7 до Інструкції № 21–1.

Висновки. Наведені у даній статті теоретичні та практичні аспекти проведення судових експертиз, пов'язаних із визначенням розміру відшкодування Пенсійному фонду України фактичних витрат на виплату пільгових пенсій за віком, можуть бути використані в експертній практиці з метою оптимізації експертного дослідження.

References

- Pro pensiine zabezpechennia: zakon Ukrainy vid 5 lystopada 1991 roku № 1788–XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1992, № 3. St. 10 [in Ukrainian].*
- Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo podatkovoi reform: zakon Ukrainy vid 28. 12. 14 № 71–VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015, № 7–8, № 9. St. 5 [in Ukrainian].*
- Pro zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia: zakon Ukrainy vid 9 lyupnia 2003 roku № 1058–IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003, № № 49–51. St. 376 [in Ukrainian].*
- Pro zatverdzhennia Instruktсии pro poriadok obchyslennia i splaty strakhuvalnykamy ta zastrakhovanymy osobamy vneskiv na zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia do Pensiinoho fondu Ukrainy: postanova Pravlinnia Pensiinoho fondu Ukrainy vid 19. 12. 2003 № 21–1. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG8663.html (data zvernennia 12.03.2019) [in Ukrainian].*
- Pro zbir na zahalnooboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia: zakon Ukrainy vid 26 chervnia 1997 roku № 400/97–VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1997, № 37. St. 237 [in Ukrainian].*
- Reiestr metodykh provedennia sudovykh ekspertyz. URL: <http://rmpse.minjust.gov.ua/> (data zvernennia 12.03.2019) [in Ukrainian].*

И. А. Савченко

ОСОБЕННОСТИ ЭКСПЕРТНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ В ДЕЛАХ ОБ ОПРЕДЕЛЕНИИ РАЗМЕРА ФАКТИЧЕСКИХ ЗАТРАТ ПЕНСИОННОГО ФОНДА НА ВЫПЛАТУ И ДОСТАВКУ ПЕНСИЙ ПО ВОЗРАСТУ, НАЗНАЧЕННЫХ НА ЛЬГОТНЫХ ОСНОВАНИЯХ

В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты особенностей проведения судебно-экономических экспертиз, связанных с документальным подтверждением расчетов фактических затрат Пенсионного фонда на выплату и доставку льготных пенсий. Одним из важных вопросов, которые касаются указанных исследований, является обоснованность расчета затрат на возмещение пенсионных выплат и включение в данный расчет доплат, надбавок и повышений, которые предназначены в соответствии с законодательством Украины и выплачиваются за счет других источников, чем средства Пенсионного фонда.

В статье проанализированы нормативно-правовые акты Украины, которые регламентируют порядок возмещения органом Пенсионного фонда фактических затрат по выплате и доставке пенсий по возрасту, назначенных на льготных условиях. Определены категории, которым надано право на

назначение пенсий по возрасту на льготных условиях, указаны отличия при подсчете льготного стажа, в том числе за период работы на выборных должностях, за время прохождения срочной военной службы и учебы по специальности, которая дает право на назначение пенсии. Роз'яснено, какие из затрат, понесенных Пенсионным фондом Украины не подлежат возмещению и указано на необходимость определения месячного раз мера пенсии, который подлежит возмещению. Отмечено, что в расчет включены понесенные фактические затраты тех территориальных органов Пенсионного фонда, которыми эти пенсии назначались.

Приведенные в статье теоретические и практические аспекты проведения такого рода судебных экспертиз могут быть использованы в экспертной практике с целью оптимизации экспертного исследования.

Ключевые слова: льготные пенсии, пенсионный фонд, фактические затраты, плательщики страховых взносов, страхователи, льготные условия, льготный стаж, общий стаж.

I. Savchenko

FEATURES RESEARCH EXPERTISE IN CASES CONCERNING THE DETERMINATION OF THE AMOUNT OF THE ACTUAL EXPENDITURES OF THE PENSION FUND FOR THE PAYMENT AND DELIVERY OF OLD-AGE PENSIONS ASSIGNED ON PREFERENTIAL BASIS

This article discusses the theoretical and practical aspects of the features of forensic-economic examinations related to documentary evidence of calculations of the actual costs of the Pension Fund for the payment and delivery of preferential pensions. One of the important issues related to the indicated studies is the validity of calculating the costs of reimbursing pension payments and including in this calculation surcharges, allowances and increases that are intended in accordance with the legislation of Ukraine and are paid from other sources than the funds of the Pension Fund.

The article analyzes the regulatory legal acts of Ukraine, which regulate the procedure for reimbursement by the Pension Fund body of the actual costs of payment and delivery of old-age pensions assigned on preferential terms. The categories that are entitled to the granting of old-age pensions on preferential terms are determined, the differences in the calculation of preferential length of service are indicated, including during the period of work in elected posts, during the passage of military service and study for a specialty that gives the right to a pension. It was clarified which of the costs incurred by the Pension Fund of Ukraine are not refundable and indicated the need to determine the monthly amount of the pension, which is refundable. It is noted that the calculation includes the actual expenses incurred by the territorial bodies of the Pension Fund for which these pensions were assigned.

The theoretical and practical aspects of conducting such forensic examinations presented in the article can be used in expert practice in order to optimize expert research.

Keywords: preferential pensions, pension Fund, actual costs, payers of insurance premiums, insurers, preferential conditions, preferential experience, total experience.

Надійшла до редакції 12.10.2019